

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo

1. Základní informace o důchodovém pojištění pro osoby, které byly pojištěny v České republice a ve Spolkové republice Německo	2
ČESKÁ REPUBLIKA	
2. Podmínky nároku na starobní důchod podle českých právních předpisů	3
2.1. Předčasný starobní důchod	5
3. Podmínky nároku na invalidní důchod podle českých právních předpisů	6
4. Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle českých právních předpisů	7
4.1. Vdovský a vdovecký důchod	7
4.2. Sirotčí důchod	7
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	
5. Podmínky nároku na starobní důchod podle německých právních předpisů	8
5.1. Řádný starobní důchod	8
5.2. Starobní důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné	9
5.3. Starobní důchod pro osoby dlouhodobě pojištěné	10
5.4. Starobní důchod pro osoby s těžkým postižením	11
5.5. Starobní důchod pro ženy	12
5.6. Odchod do důchodu kvůli nezaměstnanosti nebo po práci na částečný úvazek před důchodovým věkem	12
6. Podmínky nároku na invalidní důchod podle německých právních předpisů	13
7. Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle německých právních předpisů	13
7.1. Vdovský a vdovecký důchod	13
7.2. Sirotčí důchod	14
7.3. Další pozůstalostní důchody	15
7.4. Pozůstalostní důchody a příjem	15
8. Uplatnění žádosti o důchod	16
8.1. V České republice	16
8.2. Ve Spolkové republice Německo	17
9. Posouzení nároku na důchod a výpočet důchodu v České republice a ve Spolkové republice Německo	18

**Pracovali jste v České republice a také v Německu?
Jak tato skutečnost ovlivní vaše důchodová práva v obou státech?
Za jakých podmínek vám může vzniknout nárok na důchod?**

Jak lze požádat o důchod?

Jak se stanoví výše důchodu a jakým způsobem vám bude důchod vyplácen?

Odpovědi na tyto otázky naleznete v této publikaci.

1 Základní informace o důchodovém pojištění pro osoby, které byly pojištěny v České republice a ve Spolkové republice Německo

Česká republika i Německo si stanoví podmínky nároku na důchod vlastními vnitrostátními právními předpisy. Věk pro odchod do starobního důchodu (důchodový věk), délka doby pojištění potřebné pro vznik nároku na důchod, kritéria pro určení invalidity a podmínky pro nárok na invalidní a pozůstalostní důchod se proto v obou státech liší. Provázanost české a německé právní úpravy, stejně jako ostatních úprav všech členských států EU, zajišťují tzv. koordinační nařízení – nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a č. 987/2009. Koordinační nařízení usnadňují migraci pracovníků mezi státy EU, zabezpečují jejich právní ochranu a mají přednost před vnitrostátními právními předpisy.

Základními principy koordinace v oblasti sociálního zabezpečení jsou:

- 1. Princip rovného zacházení**
Migrující osoby na území členských států podléhají v zásadě stejným povinnostem a užívají stejných výhod jako státní příslušníci dotyčného státu. Jakákoli diskriminace z důvodu státní příslušnosti je zakázaná.
- 2. Princip aplikace právního řádu jediného státu**
Vyjadřuje, že osoba má být v jednom okamžiku sociálně pojištěna pouze v jednom státě (a to obvykle ve státě, kde pracuje).
- 3. Princip sčítání dob pojištění**
Znamená, že pro získání nároku na důchod podle koordinačních nařízení se berou v úvahu i doby pojištění získané podle právních předpisů jiného členského státu.
- 4. Princip zachování nabytých práv, resp. export (výplata) důchodu do ciziny**
Zajišťuje migrujícím osobám výplatu dávek nejenom ve státě, kde získaly na dávky nárok, ale i do kteréhokoli jiného členského státu EU. Důchod vyplácí každý stát, který jej přiznal. V případě, že vám ČSSZ i německý nositel pojištění přiznají důchod, bude jej vyplácet každý samostatně.

Koordinační nařízení se vztahují na následující dávky důchodového pojištění:

V České republice na

- starobní důchod,
- invalidní důchod (rozlišují se 3 stupně invalidity),
- pozůstalostní důchody (vdovský, vdovecký, sirotčí).

Ve Spolkové republice Německo na

- starobní důchody,
- invalidní důchody,
- pozůstalostní důchody (vdovský, vdovecký, sirotčí, výchovné v případě úmrtí jednoho z rodičů).

Podmínky nároku na starobní důchod podle českých právních předpisů

Nárok na starobní důchod vám vznikne, jestliže jste dosáhli důchodového věku a získali jste potřebnou dobu pojištění. Důchodový věk v ČR se postupně zvyšuje v závislosti na roce narození pojištěnce, u žen je důchodový věk navíc odstupňován i podle počtu vychovaných dětí. Svůj důchodový věk můžete zjistit z následující tabulky:

Důchodový věk (roky + měsíce)

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3–4	5 a více
1936	60+2	57	56	55	54	53
1937	60+4	57	56	55	54	53
1938	60+6	57	56	55	54	53
1939	60+8	57+4	56	55	54	53
1940	60+10	57+8	56+4	55	54	53
1941	61	58	56+8	55+4	54	53
1942	61+2	58+4	57	55+8	54+4	53
1943	61+4	58+8	57+4	56	54+8	53+4
1944	61+6	59	57+8	56+4	55	53+8
1945	61+8	59+4	58	56+8	55+4	54
1946	61+10	59+8	58+4	57	55+8	54+4
1947	62	60	58+8	57+4	56	54+8
1948	62+2	60+4	59	57+8	56+4	55
1949	62+4	60+8	59+4	58	56+8	55+4
1950	62+6	61	59+8	58+4	57	55+8
1951	62+8	61+4	60	58+8	57+4	56
1952	62+10	61+8	60+4	59	57+8	56+4
1953	63	62	60+8	59+4	58	56+8
1954	63+2	62+4	61	59+8	58+4	57
1955	63+4	62+8	61+4	60	58+8	57+4
1956	63+6	63+2	61+8	60+4	59	57+8
1957	63+8	63+8	62+2	60+8	59+4	58
1958	63+10	63+10	62+8	61+2	59+8	58+4
1959	64	64	63+2	61+8	60+2	58+8
1960	64+2	64+2	63+8	62+2	60+8	59+2

1961	64+4	64+4	64+2	62+8	61+2	59+8
1962	64+6	64+6	64+6	63+2	61+8	60+2
1963	64+8	64+8	64+8	63+8	62+2	60+8
1964	64+10	64+10	64+10	64+2	62+8	61+2
1965	65	65	65	64+8	63+2	61+8
1966	65+2	65+2	65+2	65+2	63+8	62+2
1967	65+4	65+4	65+4	65+4	64+2	62+8
1968	65+6	65+6	65+6	65+6	64+8	63+2
1969	65+8	65+8	65+8	65+8	65+2	63+8
1970	65+10	65+10	65+10	65+10	65+8	64+2
1971	66	66	66	66	66	64+8
1972	66+2	66+2	66+2	66+2	66+2	65+2
1973	66+4	66+4	66+4	66+4	66+4	65+8
1974	66+6	66+6	66+6	66+6	66+6	66+2
1975	66+8	66+8	66+8	66+8	66+8	66+8
1976	66+10	66+10	66+10	66+10	66+10	66+10
1977	67	67	67	67	67	67

U pojištěnců narozených po roce 1977 se důchodový věk stanoví tak, že se k věku 67 let přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977. (Např. důchodový věk pojištěnce narozeného v roce 1980 tedy podle tohoto pravidla činí 67 let a 6 měsíců, tj. $1980 - 1977 = 3$ a dále $3 \times 2 = 6$ měsíců navíc k 67 letům).

Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod se pohybuje mezi 25 až 35 lety v závislosti na roce dosažení důchodového věku stanoveného podle předchozí tabulky. Takovéto doby pojištění mohou zahrnovat jak „příspěvkové“ doby pojištění (doba zaměstnání, výkonu samostatné výdělečné činnosti), tak i tzv. náhradní doby pojištění (např. doba evidence na Úřadu práce, péče o dítě, vojenská služba).

Nárok na starobní důchod vám může vzniknout též, jestliže jste dosáhli věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození podle předchozí tabulky, a výše uvedenou dobu pojištění jste nezískali, ale získali jste dobu pojištění v rozsahu alespoň 15 až 20 let, opět v závislosti na roce dosažení důchodového věku.

Dosažení důchodového věku v roce	před r. 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	po r. 2018
Potřebná doba pojištění	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Potřebná doba pojištění při DV + 5 *)	15	16	17	18	19	20	20	20	20	20	20

*) Potřebná doba pojištění v případě, že pojištěnec dosáhne věku o 5 let vyššího, než je stanovený důchodový věk

Nárok na starobní důchod vám může vzniknout též, jestliže jste dosáhli:

- a) důchodového věku po roce 2014 a získali alespoň 30 let „příspěvkové“ doby pojištění, nebo
- b) věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození, a získali jste alespoň 15 let „příspěvkové“ doby pojištění. Do doby pojištění se však v tomto případě nezahrnují náhradní doby pojištění.

2.1. Předčasný starobní důchod

Můžete si také požádat o tzv. předčasný starobní důchod, tj. starobní důchod před dosažením důchodového věku. Podmínky nároku na tento důchod se liší podle toho, je-li váš důchodový věk nižší nebo vyšší než 63 let. Pokud je váš důchodový věk nižší než 63 let, můžete požádat o předčasný starobní důchod nejdříve 3 roky před dosažením důchodového věku. Činí-li váš důchodový věk alespoň 63 let, budete mít nárok na předčasný starobní důchod nejvýše 5 let před dosažením důchodového věku, avšak nejdříve dosažením alespoň 60 let věku.

Další podmínkou vzniku nároku na předčasný starobní důchod je získání doby pojištění, která se posuzuje podle kalendářního roku, v němž byste dosáhli řádného důchodového věku, nikoliv tedy podle kalendářního roku, do něhož spadá den přiznání předčasného starobního důchodu. Potřebná doba pojištění se tak i v tomto případě pohybuje mezi 25 až 35 lety podle roku dosažení důchodového věku. Starobní důchod tohoto typu lze přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání této dávky.

Zároveň je třeba počítat s tím, že se výše procentní výměry předčasného starobního důchodu trvale snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se předčasný starobní důchod přiznává, do dosažení řádného důchodového věku. Toto snížení činí:

- 0,9 % výpočtového základu v období prvních 360 kalendářních dnů, tj. při odchodu o 360 dnů dříve se výše procentní výměry sníží o 3,6 % (4krát započteno 90 kalendářních dnů),
- 1,2 % výpočtového základu v období od 361. do 720. kalendářního dne, tj. při odchodu o 365 dnů dříve se výše procentní výměry sníží o 4,8 % (4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 0,9 % + 1krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,2 %),
- 1,5 % výpočtového základu v období od 721. kalendářního dne, tj. při odchodu o 730 dnů dříve činí toto snížení 9,9 % výpočtového základu (4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 0,9 % + 4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,2 % + 1krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,5 %).

Při dosažení důchodového věku se přiznaný předčasný starobní důchod nepřepočítává a zůstává vyplácen v původní výši.

3 Podmínky nároku na invalidní důchod podle českých právních předpisů

Nárok na invalidní důchod máte, jestliže jste nedosáhli věku 65 let (nebo důchodového věku, je-li váš důchodový věk vyšší než 65 let), stali se invalidními a získali jste potřebnou dobu pojištění, příp. jste se stali invalidními následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání). Invalidními můžete být uznáni a v případě, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla vaše pracovní schopnost nejméně o 35 %. Zdravotní stav pojištěnců posuzují lékaři okresní správy sociálního zabezpečení.

Česká právní úprava vymezuje invalidní důchod pro invaliditu prvního, druhého a třetího stupně v závislosti na zjištěném stupni invalidity, který vychází z míry poklesu pracovní schopnosti pojištěnce.

Invalidní důchod	Pokles pracovní schopnosti
Invalidita I. stupně	35 % - 49 %
Invalidita II. stupně	50 % - 69 %
Invalidita III. stupně	70 % a více

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod závisí na věku pojištěnce v době vzniku invalidity a činí:

- u pojištěnce do 20 let méně než 1 rok,
- u pojištěnce od 20 let do 22 let 1 rok,
- u pojištěnce od 22 let do 24 let 2 roky,
- u pojištěnce od 24 let do 26 let 3 roky,
- u pojištěnce od 26 let do 28 let 4 roky,
- u pojištěnce nad 28 let 5 roků.

Potřebná doba pojištění se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce staršího 28 let, zjišťuje se z období posledních 10 roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou i tehdy, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity. Potřebná doba pojištění přitom činí 10 roků. Pokud potřebná doba pojištění nebyla získána v uvedeném období, je možné ji získat v kterémkoli období 10 roků dokončeném po vzniku invalidity.

Podmínka potřebné doby pojištění se nevyžaduje v případě, že invalidita vznikla následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

Pokud dosáhnete věku 65 let (nebo důchodového věku stanoveného podle tabulky uvedené na str. 3, je-li váš důchodový věk vyšší než 65 let), invalidní důchod vyplácený k tomuto dni se vám automaticky změní na starobní důchod. Ten vám bude náležet ve stejné výši, v jaké byl vyplácen dosavadní důchod invalidní. Přitom však máte možnost požádat o přiznání a provedení výpočtu starobního důchodu.

Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle českých právních předpisů

4

Podle českých právních předpisů máte nárok na dávku pozůstalostního důchodu po své zemřelé manželce či manželovi (vdovský a vdovecký důchod) nebo po zemřelých rodičích (sirotčí důchod).

4.1. Vdovský a vdovecký důchod

Vdovský a vdovecký důchod vám náleží v případě úmrtí manžela nebo manželky. Podmínky nároku na oba důchody jsou obdobné, proto je dále uvádíme dohromady. Jako ovdovělá osoba máte nárok na vdovský (vdovecký) důchod po manželovi (manželce), který byl požívatelem důchodu nebo ke dni smrti splnil podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu.

Vdovský důchod (vdovecký důchod) vám náleží po dobu 1 roku od smrti manžela (manželky). Po uplynutí této doby náleží pouze, pokud např. pečujete o nezaopatřené dítě, jste invalidní ve třetím stupni, nebo jste dosáhli věku alespoň o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li váš důchodový věk nižší.

Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod zaniká uzavřením nového manželství.

4.2. Sirotčí důchod

Sirotčí důchod náleží pouze nezaopatřenému dítěti, zemřel-li jeho rodič (popř. osvojitel) nebo osoba, která dítě převzala do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu o svěření dítěte do výchovy jiné osoby nebo do společné výchovy manželů. Současně se pro nárok na sirotčí důchod vyžaduje splnění podmínky, aby zemřelý byl ke dni smrti požívatelem starobního nebo invalidního důchodu nebo aby splňoval ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

Oboustranně osiřelé dítě má při splnění výše uvedených podmínek nárok na sirotčí důchod po každém z rodičů.

Nárok na sirotčí důchod má pouze nezaopatřené dítě, tj. dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle do 26. roku věku, jestliže

- se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole, nebo
- nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání či vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
- z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat výdělečnou činnost.

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

5 Podmínky nároku na starobní důchod podle německých právních předpisů

V Německu mohou být vypláceny různé druhy starobních důchodů. Pro každý druh důchodu je stanovena odlišná věková hranice. Jaký druh starobního důchodu by vám náležel, je závislé na vaší době pojištění a dalších podmínkách.

5.1. Řádný starobní důchod

Řádný starobní důchod můžete nárokovat tehdy, pokud jste dosáhli věkové hranice pro řádný starobní důchod a splnili jste všeobecnou potřebnou dobu pojištění 5 let. Pro ty, kteří jsou narozeni před rokem 1947, byla věková hranice pro řádný starobní důchod stanovena na 65 let. Pokud jste se narodili mezi lety 1947 a 1963, pak se pro vás věková hranice pro řádný starobní důchod progresivně zvyšuje. Pro osoby, které se narodily v roce 1964 a později, platí věková hranice pro odchod do řádného starobního důchodu 67 let. O tento typ důchodu není možné zažádat předčasně.

Zvyšování věkové hranice pro řádný starobní důchod na 67 let

Rok narození pojištěnce	Zvýšení o měsíce	Důchodový věk	
		roky	měsíce
1947	1	65	1
1948	2	65	2
1949	3	65	3
1950	4	65	4
1951	5	65	5
1952	6	65	6
1953	7	65	7
1954	8	65	8
1955	9	65	9
1956	10	65	10
1957	11	65	11
1958	12	66	0
1959	14	66	2
1960	16	66	4
1961	18	66	6
1962	20	66	8
1963	22	66	10
od roku 1964	24	67	0

Pokud pobíráte řádný starobní důchod, můžete si neomezeně přivydělávat a nemusíte se obávat žádných srážek.

5.2. Starobní důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné

Nárok na důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné vám náleží, pokud je vám alespoň 63 let a pokud jste dosáhli minimální doby pojištění 45 let.

Do těchto 45 let se započítávají:

- povinné příspěvky za dobu pojištěného zaměstnání nebo činnosti;
- povinné příspěvky za doby péče o dítě, neplacené péče, služby v armádě a civilní služby;
- zohledněny jsou také doby péče o dítě až k jeho desátému roku věku nebo doby neplacené péče v období od ledna 1992 do března 1995;
- doby pobírání vyrovnávacích dávek, nemocenských dávek a podpory v nezaměstnanosti, které jsou zároveň náhradními nebo běžnými dobami pojištění. Pokud jste však podporu v nezaměstnanosti pobírali v posledních dvou letech před přiznáním vašeho německého důchodu, zohlední se jen v případě, že byla podpora v nezaměstnanosti podmíněna platební neschopností zaměstnavatele nebo úplným ukončením jeho činnosti;
- dobrovolné příspěvky, pokud byly uhrazeny doby pojištění v celkové délce 18 let. To však neplatí v případě, že dobrovolné příspěvky zaplatíte v posledních dvou letech před nástupem do německého důchodu a zároveň uplatňujete náhradní dobu pojištění kvůli nezaměstnanosti.

Zohledněny nebudou doby pojištění, po které byla pobírána podpora v nezaměstnanosti a podpora v nezaměstnanosti typu II, doby z vyrovnání pojistných dob po rozvodu manželů nebo dělení důchodů u manželů nebo u registrovaných partnerů či náhradní doby pojištění bez pobírání sociálních dávek (např. během základní, specializované odborné nebo vysokoškolské docházky).

Pokud jste se narodili před rokem 1953, můžete starobní důchod pobírat beze srážek od 63 let. Pro pojištěnce narozené mezi lety 1953 a 1963 se věková hranice postupně zvyšuje. Od ročníku 1964 je věková hranice stanovena na 65 let.

Rok narození pojištěnce	Zvýšení věkové hranice o měsíce	Budoucí standardní nástup do důchodu	
		roky	měsíce
1953	2	63	2
1954	4	63	4
1955	6	63	6
1956	8	63	8
1957	10	63	10
1958	12	64	0
1959	14	64	2
1960	16	64	4
1961	18	64	6
1962	20	64	8
1963	22	64	10
od roku 1964	24	65	0

Důležité upozornění:

O starobní důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné není možné zažádat předčasně – ani se srážkami.

5.3. Starobní důchod pro osoby dlouhodobě pojištěné

Tento starobní důchod vám bude přiznán, pokud je vám 65 let a dosáhli jste minimálně 35 roků pojištění. Pokud jste se narodili po roce 1948 a před rokem 1964, zvyšuje se věková hranice postupně na 67 let.

O předčasný starobní důchod tohoto typu je možné zažádat po dovršení 63 let. V takovém případě je však třeba upozornit na to, že pak za každý měsíc před dovršením své věkové hranice pro řádný starobní důchod musíte počítat se srážkami důchodu ve výši 0,3 %. Tyto srážky platí doživotně.

Zvyšování věkové hranice na 67 let probíhá u tohoto starobního důchodu následovně:

Zvýšení věkové hranice na 67 let

Měsíc/rok narození pojištěnce	Zvýšení věkové hranice o měsíce	Budoucí standardní odchod do důchodu		Výše srážky při odchodu do důchodu v 63 letech (v %)
		roky	měsíce	
leden 1949	1	65	1	7,5
únor 1949	2	65	2	7,8
březen až prosinec 1949	3	65	3	8,1
1950	4	65	4	8,4
1951	5	65	5	8,7
1952	6	65	6	9,0
1953	7	65	7	9,3
1954	8	65	8	9,6
1955	9	65	9	9,9
1956	10	65	10	10,2
1957	11	65	11	10,5
1958	12	66	0	10,8
1959	14	66	2	11,4
1960	16	66	4	12,0
1961	18	66	6	12,6
1962	20	66	8	13,2
1963	22	66	10	13,8
od roku 1964	24	67	0	14,4

V pravém sloupci můžete zjistit, jak vysoká je srážka, v závislosti na datu vašeho narození, při žádosti o předčasný důchod v 63 letech.

Při pobírání tohoto typu starobního důchodu před dosažením své věkové hranice pro řádný starobní důchod musíte v případě svého příjvodu dodržovat určitý limit. Pokud požadujete důchod v plné výši, nesmíte si měsíčně přivydělat víc než 450 eur.

Do 35 let pojištění se vedle vašich vlastních příspěvkových dob započítávají i doby z vyrovnání pojistných dob, z drobných zaměstnání (tzv. minijobs) či z náhradních dob pojištění a jiných zohlednitelných dob pojištění. Náhradními dobami pojištění se rozumí doby, v nichž jste z osobních důvodů nemohli platit příspěvky do systému důchodového pojištění (např. kvůli nemoci, těhotenství, nezaměstnanosti, školní docházce či studiu).

5.4. Starobní důchod pro osoby s těžkým postižením

Jako osoba s těžkým postižením můžete zažádat o starobní důchod, pokud jste dosáhli minimální doby pojištění 35 let.

Při nástupu do důchodu vám musí být podle německého práva jako osobě s těžkým postižením přiznán stupeň postižení minimálně 50 %. Rozhodnutí o tom, zda se jedná o těžké postižení, nepřísluší nositelům důchodového pojištění, ale příslušnému kompetentnímu úřadu.

Pokud jste se narodili před rokem 1952, je věková hranice pro tento typ důchodu stanovena na 63 let. Do důchodu však můžete odejít také předčasně v 60 letech, musíte však počítat se srážkou ve výši 10,8 %.

Pokud jste se narodili mezi lety 1952 a 1963, týká se vás postupné zvyšování věkové hranice pro důchod beze srážek. Pro ročníky 1964 a mladší je stanovena na 65 let. Je také možné zažádat o předčasný důchod se srážkou a za dodržení limitu příjvodu.

Měsíc/rok narození pojištěnce	Zvýšení o měsíce	Důchodový věk pojištěnce		Nejbližší možný počátek předčasného důchodu srážka ve výši 10,8 %	
		roky	měsíce	roky	měsíce
leden 1952	1	63	1	60	1
únor 1952	2	63	2	60	2
březen 1952	3	63	3	60	3
duben 1952	4	63	4	60	4
květen 1952	5	63	5	60	5
červen až prosinec 1952	6	63	6	60	6
1953	7	63	7	60	7
1954	8	63	8	60	8
1955	9	63	9	60	9
1956	10	63	10	60	10
1957	11	63	11	60	11

1958	12	64	0	61	0
1959	14	64	2	61	2
1960	16	64	4	61	4
1961	18	64	6	61	6
1962	20	64	8	61	8
1963	22	64	10	61	10
1964	24	65	0	65	0

5.5. Starobní důchod pro ženy

Tento starobní důchod mohou pobírat ženy, které

- se narodily před rokem 1952,
- dovršily 60 let,
- splnily minimální dobu pojištění 15 let a
- po svém 40. roce věku platily po dobu delší než 10 let povinné pojistné.

Pokud chcete zažádat o starobní důchod před dovršením 65 let, musíte počítat se srážkami ve výši 0,3 % za každý měsíc předčasného odchodu do důchodu.

5.6. Odchod do důchodu kvůli nezaměstnanosti nebo po práci na částečný úvazek před důchodovým věkem

Tento důchod můžete pobírat tehdy, pokud jste se narodili před rokem 1952 a je vám minimálně 63 let. Věková hranice pro starobní důchod bez srážek je 65 let. Pokud důchod chcete pobírat již od 63. narozenin, musíte počítat se srážkou ve výši 7,2 %.

Dále je nutné, abyste:

- buď byli před odchodem do důchodu nezaměstnaní a po dovršení 58 let a šesti měsíců celkem 52 týdnů nezaměstnaní, nebo vykonávali minimálně 24 kalendářních měsíců před důchodovým věkem práci na částečný úvazek podle německého zákona o práci na částečný úvazek,
- splnili minimální dobu pojištění 15 let a
- za posledních deset let platili minimálně osm let povinné pojistné.

Podmínky nároku na invalidní důchod podle německých právních předpisů

6

Pokud již nemůžete z důvodu nemoci nebo postižení pracovat (na plný úvazek), můžete za určitých okolností zažádat o důchod z důvodu invalidity.

Tento důchod dostanete, pokud jste:

- z důvodu nemoci nebo postižení částečně nebo plně invalidní,
- splnili minimální dobu pojištění pěti let nebo utrpěli pracovní úraz a
- v posledních pěti letech před vznikem invalidity získali tři roky pojištění z výdělečné činnosti.

Váš nositel důchodového pojištění na základě lékařských podkladů stanoví, zda jste částečně nebo plně invalidní. Plná invalidita existuje tehdy, pokud jste schopni pracovat pouze méně než tři hodiny denně. Pokud jste schopni pracovat více než tři, ale méně než šest hodin denně, vzniká vám částečná invalidita. Částečný invalidní důchod je polovina plného invalidního důchodu.

Invalidní důchod budete pobírat po omezenou dobu, a to nejvýše tři roky. Pokud budou i poté nadále přetrvávat zdravotní omezení, může vám být doba pobírání důchodu prodloužena.

U invalidních důchodů může přívdělek snížit výši důchodu. Zohledňují se také příjmy z výdělečné činnosti nebo důchodu ze zahraničí.

Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle německých právních předpisů

7

Důchody pro pozůstalé – vdovy/vdovce a sirotky – jsou odvozené důchodové nároky, tzn., že se vyplácejí z pojištění zesnulých. Dostávat takový důchod můžete i tehdy, pokud sami nejste důchodově pojištěni. Důchod se počítá z příspěvků zemřelé osoby.

7.1. Vdovský a vdovecký důchod

Po smrti manžela/manželky můžete dostávat vdovský nebo vdovecký důchod, pokud váš zesnulý manžel/ka do úmrtí splnil/a dobu pojištění pěti let, popř. tuto dobu splnil/a předčasně (např. následkem pracovního úrazu) nebo již pobíral/a důchod.

Vdovský nebo vdovecký důchod může být vyplácen v různé výši. Pokud je vám již 47 let nebo jste invalidní nebo pokud vychováváte dítě, dostanete tzv. velký vdovský/vdovecký důchod. Pokud neexistuje žádný z těchto předpokladů, náleží vám pouze tzv. malý důchod. Je poskytován maximálně po dobu 24 kalendářních měsíců od smrti pojištěnce. Pokud byl sňatek uzavřen před 1. lednem 2002 a manžel/ka se narodil/a před 2. lednem 1962, je i malý vdovský/vdovecký důchod vyplácen neomezeně.

Zvýšení věkové hranice na 67 let u starobních důchodů postihuje i vdovské a vdovecké důchody. Věková hranice pro velký vdovský a vdovecký důchod postupně stoupne ze 45 na 47 let. Zvýšení závisí na datu úmrtí pojištěnce a týká se úmrtí od 1. ledna 2012.

Rok úmrtí pojištěnce	Zvýšení o měsíce	na věk	
		roky	měsíce
2012	1	45	1
2013	2	45	2
2014	3	45	3
2015	4	45	4
2016	5	45	5
2017	6	45	6
2018	7	45	7
2019	8	45	8
2020	9	45	9
2021	10	45	10
2022	11	45	11
2023	12	46	0
2024	14	46	2
2025	16	46	4
2026	18	46	6
2027	20	46	8
2028	22	46	10
od roku 2029	24	47	0

Partneři stejného pohlaví, kteří jsou v Německu registrovanými partnery, jsou ve všech bodech rovnocenní s partnery platného manželství.

Kromě toho musíte být pro přiznání důchodu k okamžiku úmrtí jeden rok vdaná/ženatý. Minimální doba neplatí pouze tehdy, pokud jste sňatek uzavřeli před 1. lednem 2002 a jeden z manželů se narodil před 2. lednem 1962.

Pokud se jako vdova/vdovec znovu vdáte/oženíte, váš nárok na pozůstalostní důchod zaniká. Na žádost potom můžete dostat vypořádání svého důchodu. Činí 24násobek průměrné částky důchodu za posledních dvanáct měsíců. U malého vdovského/vdoveckého důchodu, na který existuje nárok maximálně po dobu 24 kalendářních měsíců, je vypořádání omezeno na nespotřebovanou zbytkovou částku do konce pobírání důchodu.

7.2. Sirotčí důchod

Sirotčí důchod je možné vyplácet jako poloviční nebo plný sirotčí důchod. Poloviční sirotčí důchod dostávají děti po smrti jednoho z rodičů, pokud splnil (popř. předčasně splnil) minimální dobu pojištění pěti let nebo před úmrtím pobíral důchod. Ve zvláštních případech je sirotčí důchod vyplácen i nevlastním dětem, dětem v pěstounské péči, vnukům a sourozencům.

Pokud zemře i druhý rodič, je vyplácen plný sirotčí důchod.

Sirotčí důchod se pravidelně vyplácí do 18. roku dítěte. Kromě toho může sirotek pobírat sirotčí důchod do dovršení 27 let, pokud studuje nebo absolvuje odbornou přípravu, ale také pokud se zúčastní jednoletého dobrovolnického sociálního nebo ekologického programu anebo v případě, že se nemůže kvůli postižení sám živit.

7.3. Další pozůstalostní důchody

Pokud jste byli rozvedeni po 30. červnu 1977 a váš dřívější manžel zemřel, můžete mít nárok na výchovné. To by bylo vypláceno z vašich vlastních pojistných dob po dobu, po kterou budete vychovávat dítě do jeho 18 let.

Vdovský nebo vdovecký důchod po předposledním manželovi se vyplácí, pokud jste po smrti dřívějšího manžela opět uzavřeli sňatek a nové manželství bylo ukončeno na základě rozvodu nebo smrti.

Pokud jste byli rozvedeni před 1. červencem 1977, lze za určitých předpokladů v případě smrti dřívějšího manžela vyplácet důchod pro rozvedené vdovy a vdovce.

7.4. Pozůstalostní důchody a příjem

V případě vdovských a vdoveckých důchodů se po prvních třech měsících po smrti pojištěnce započítává vlastní příjem nad částku osvobozenou od daně (momentálně cca 770,00 eur) ze 40 %. Zohledňují se rovněž sociální dávky, příjmy z majetku a příjmy ze zahraničí.

V případě sirotčích důchodů se od 1. července 2015 již žádný příjem nezapočítává

8 Uplatnění žádosti o důchod

K získání důchodu z České republiky i z Německa stačí, když si podáte žádost pouze v jednom státě, a to u místně příslušné instituce ve státě bydliště. Podle koordinačních nařízení se totiž žádost podaná v jednom státě považuje za žádost uplatněnou také ve druhém členském státě, kde byl žadatel pojištěn. Nemusíte tedy žádost podávat u institucí obou států, kde jste byli pojištěni.

Při uplatnění nároku je potřeba uvést, že jste získal doby pojištění v České republice i v Německu. Pracovníci místně příslušné instituce s vámi sepíší potřebné formuláře. Vaše žádost bude poté zaslána též instituci ve druhém státě.

8.1. V České republice

Obracejte se na svou příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení, v Praze na územní pracoviště Pražské správy sociálního zabezpečení a v Brně na Městskou správu sociálního zabezpečení.

Informace vám budou poskytnuty také v Call centru nebo v Klientském centru ústředí České správy sociálního zabezpečení.

Česká správa sociálního zabezpečení

Křížová 25
225 08 Praha 5

Call centrum: +420 257 062 860
e-mail: posta@cssz.cz
<http://www.cssz.cz>

8.2. Ve Spolkové republice Německo

Obracejte se na příslušného německého nositele pojištění, kterými jsou:

Deutsche Rentenversicherung Bund

Ruhrstraße 2
10709 Berlin

Telefon: +49 30 865-1

Telefax: +49 30 865-27240

e-mail: meinefrage@deutsche-rentenversicherung-bund.de

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bund.de>

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See

Pieperstraße 14 – 28
44789 Bochum

Telefon: +49 234 304-0

Telefax: +49 234 304-53050

e-mail: rentenversicherung@kbs.de

<http://www.kbs.de>

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

Am Alten Viehmarkt 2
84028 Landshut

Telefon: +49 871 81-0

Telefax: +49 871 81-2140

e-mail: service@drv-bayernsued.de

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de>

9 Posouzení nároku na důchod a výpočet důchodu v České republice a ve Spolkové republice Německo

Základním principem je sčítání dob pojištění pro účely získání nároku na dávku. Jeho smysem je vyloučit nepříznivý důsledek situace, kdy osoba, která byla pojištěna jak v ČR, tak v Německu (případně v dalších členských státech EU), nesplňuje v některém státě podmínku potřebné doby pojištění. V tomto případě členský stát přihledne pro získání nároku na dávku i k dobám pojištění získaným v ostatních členských státech.

Jestliže získáte dobu pojištění potřebnou pro nárok na důchod v jednom státě bez přihlednutí k cizím dobám pojištění, bude vám přiznán tzv. plný důchod. Jeho výše bude určena pouze na základě vnitrostátních právních předpisů.

Pokud získáte v některém státě nárok na důchod pouze s přihlednutím k cizím dobám pojištění, bude vám přiznán tzv. dílčí důchod. Jeho výše odpovídá poměru dob pojištění získaných v tomto státě k souhrnu dob pojištění ze všech členských států.

Příklad 1

Pan Winter byl pojištěn 10 let v České republice a 30 let v Německu. V ČR nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění, která je stanovena českými právními předpisy. Vzhledem k tomu, že pan Winter byl pojištěn i v Německu, přihledne ČSSZ podle koordinačních nařízení též k jeho německé době pojištění. Celková doba pojištění činí 40 let. Výše českého dílčího důchodu bude odpovídat 10/40 částky, na kterou by měl nárok za celých 40 let pojištění podle českých právních předpisů. Podle německých právních předpisů pan Winter splňuje podmínku potřebné doby pojištění i bez přihlednutí k českým dobám pojištění. Jakmile dovrší důchodový věk též podle německých právních předpisů, přizná mu německý nositel pojištění tzv. plný starobní důchod, jehož výše bude vypočtena podle německých právních předpisů.

Příklad 2

Pan Novák byl pojištěn 37 let v České republice a 3 roky v Německu. Nárok na český starobní důchod mu vznikl bez potřeby přihlednout k německé době pojištění, proto mu ČSSZ přizná tzv. plný důchod ve výši odpovídající českým dobám pojištění. Pro nárok na důchod v Německu je nutné vzít v úvahu též doby pojištění získané v ČR. Výše německého dílčího důchodu bude podle koordinačních nařízení odpovídat 3/40 částky, na kterou by měl pan Novák v Německu nárok, pokud by zde získal celých 40 let doby pojištění.

Pro případy, kdy celková doba pojištění v některém členském státě nedosahuje jednoho roku, stanoví koordinační nařízení odchylku z pravidla sčítání dob pojištění. Stát, ve kterém jste získali dobu pojištění kratší než jeden rok, je vám povinen přiznat důchod pouze v případě, že takto krátká doba pojištění stačí k získání nároku na důchod podle jeho právních předpisů. V opačném případě vám tento stát nemusí přiznat důchod, ačkoli s přihlednutím k době pojištění, kterou jste získali v jiných členských státech, splňujete podmínku potřebné doby pojištění. O tuto dobu pojištění však nepřijdete, neboť vám ji započte druhý členský stát, ve kterém jste byli též pojištěni.

Účelová publikace

Není určena k prodeji na knižním trhu.

Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo

Vyšlo v květnu 2015

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení, Křížová 25, Praha 5.

ISBN 978-80-87039-40-3

© Česká správa sociálního zabezpečení Praha, 2015

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Praha 2015